

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

Socialt arbete

Social work

Myten om den lyckliga horan -

En kvalitativ studie om människohandel för sexuella ändamål av kvinnor

Larsa Basman Shanaa

Louisa Nilsson

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. Campus Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00 Fax: +46 (0)771 97 50 01

MITTUNIVERSITETET

Institutionen för psykologi och socialt arbete

Examinator: Majen Espvall, Majen.espvall@miun.se

Handledare: Marcus Lauri, marcus.lauri@miun.se

Författare: Louisa Nilsson, loni1601@student.miun.se & Larsa Basman Shanaa, laba1600@student.miun.se

Utbildningsprogram: Socionomprogrammet, 210 hp

Huvudområde: Socialt arbete

Termin, år: VT, 2019

Abstract

Syftet med denna studie är att undersöka hur människohandel för sexuella ändamål av kvinnor förstås av yrkesverksamma som professionellt arbetar med utsatta kvinnor och frågor som berör människohandel. Studien genomfördes med sex stycken semistrukturerade intervjuer med yrkesverksamma som på något sätt arbetar med människohandel eller utsatta kvinnor. Respondenterna är verksamma i olika delar av landet och från olika verksamheter. Empirin tolkas utifrån den postkoloniala feministiska teorin. Resultatet i denna studie visar att yrkesverksamma i Sverige är överens om vad begreppet människohandel betyder men att förståelsen av fenomenet är ojämn. Resultatet visar också att det inte finns en fördjupad förståelse kring de bakomliggande orsakerna för människohandel för sexuella ändamål. Dock nämner respondenterna att de tror efterfrågan är en stor del av orsakerna bakom fenomenet. Sammanfattningsvis går det att dra slutsatsen utifrån resultatet att det behövs mer forskning kring efterfrågan och hur det samspelar med globaliseringen, men även att se över de strukturer som lever kvar i dagens samhällen efter koloniseringen.

NYCKELORD: människohandel, kvinnor, postkolonialism, feminism, attityder, förståelse, fattigdom, rasifiering

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Marcus Lauri som bidragit med kloka ord, råd och vägledningen!

Vi vill även tacka alla respondenter som valt att ställa upp i studien och som delat med sig av sina erfarenheter och tankar, utan er hade studien inte kunnat genomföras!

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	3
1.2 Frågeställningar	3
1.3 Begreppsdefinition	3
2. Tidigare forskning	4
3. Teoretiska perspektiv	7
3.1 Postkolonial feminism	8
4. Metod och material	12
4.1 Datainsamlingsmetod	12
4.2 Analysmetod.....	13
4.3 Förförståelse	14
4.4 Litteratursökning	14
4.5 Respondentpresentation	14
4.6 Urval och avgränsningar	15
4.7 Trovärdighet & Äkthet	16
4.8 Etiska överväganden	16
4.9 Ansvarsfördelning	17
5. Resultat och Analys	18
5.1 Kunskapsläget	18
5.2 Förståelse av fenomenet	21
5.2.1 Mörkertal	21
5.2.2 Synen på kvinnor	22
5.2.3 Efterfrågan	25
5.3 Problemlösning	27
5.3.1 Attityder	27
5.3.2 Samverkan	28
6. Diskussion	30
6.1 Sammanfattning av resultatets centrala delar	30
6.2 Metoddiskussion	32
6.3 Förslag på framtida forskning	33
Referenslista	34
Bilagor	38
Bilaga 1	38
Bilaga 2	39

1. Inledning

Människohandel är idag tredje största typen av olaglig internationell handel, efter vapen- och narkotikasmuggling och är uppskattad att få in vinster på 32 miljarder dollar globalt sett per år (Ngwe & Elechi, 2012). Människohandel strider kraftigt mot människors självständighet och utgör en grov kränkning mot de mänskliga rättigheterna, tvingar offren till slaveri, genom tvång, bedrägeri eller misshandel. Människohandel är ett problem som är mångfacetterad med allvarliga psykiska, känslomässiga, beteendemässiga, fysiska och sociala konsekvenser (Burt, 2018). Om människohandel fortsätter att öka i denna hastighet tror forskare att det finns en sannolikhet att den kommer att gå om narkotika- och vapenhandel inom de närmaste tio åren, om man inte lyckas att hastigt ingripa i situationen (Ngwe & Elechi, 2012). Detta skapar en gömd ekonomi av olaglig arbetsmarknad och skapar stora summor vinster för företag som utnyttjar människor och skapar ett stort lidande (Craig, 2017). Den största skalan av personer som faller offer för människohandel är barn, kvinnor och människor som lever i fattigdom (Majeed & Malik, 2017).

Människohandel är idag betraktat som en form av modern slaveri. Det nutida, moderna slaveriet, tar idag många former över hela världen bland annat tvångsarbete, skuldbindning, hushållstjänst, handel av vuxna och barn, barnsoldater, tvångsäktenskap och utnyttjande av sexuella tjänster. Dock är den vanligaste formen av människohandel, människohandel för sexuella ändamål (Craig, 2017). Denna form av människohandel ingriper oftast kvinnor och barn som tvingas till prostitution. Offren rekryteras från sårbara utvecklingsländer, vilket innebär att det är länder som befinner sig i inbördeskrig, har en ekonomisk eller politisk instabilitet är mer sårbara. Många som hamnar inom människohandel söker ofta ett bättre liv, en ekonomisk trygghet för dem och sina familjer. De utsatta personerna får många gånger erbjudandet att arbeta som servitris, hotellvärdinna etc. i ett rikare land. De populära destinationerna är rika länder i västra delen av Europa och Nordamerika. Det är vanligtvis män, som kan vara fäder, bröder eller okända män som tvingar kvinnorna in i prostitution (Ngwe & Elechi, 2012; Barner, Okech & Camp, 2014).

Strukturella orättvisor påverkar individer genom exempelvis dålig hälsa och oavslutad skolutbildning. Det i sin tur påverkar samhället negativt genom våld, mental sjukdom, drogmissbruk, hopplöshet, diskriminering och sjukdom. Detta resulterar slutligen globalt till större socioekonomiska gap mellan utvecklingsländer och industriländer i en era av globalisering. Globala ojämlikheter syns exempelvis i icke adekvat hälsovård och dåliga

levnadsstandarder. Samtida effekter av ojämlikhet i och mellan länder skapar inte bara fattigdom utan bidrar även till människohandel för sexuella ändamål (Barner et al., 2014).

Människohandel för sexuella ändamål är den form av människohandel som vanligtvis förekommer i Sverige. År 1999 trädde lagen om förbud att köpa sexuella tjänster i Sverige i kraft, vilket var det första landet i världen att ha en sådan lag. Lagen innebär att personen som köper sexuella tjänsten straffas istället för att personen som säljer tjänsten gör det. Sedan lagen trädde kraft har prostitutionen på gatan halverats, dock betyder det inte att prostitution har försvunnit. Istället har tillgängligheten av sexuella tjänster via internet ökat. De allra flesta som befinner sig inom handel av sexuella tjänster är kvinnor med annan nationalitet än svensk och denna andel av kvinnor har även ökat över tid. Anmälningar och lagföringar rörande köp av sexuell tjänst har ökat (Socialdepartementet, 2018).

Sverige har undertecknat FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, UNTOC). Denna konvention trädde i kraft år 2003. Sverige har också undertecknat tilläggsprotokoll till konventionen om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, det så kallade Palermoprotokollet. Syftet med detta protokoll är att förebygga och bekämpa människohandel speciellt gällande kvinnor och barn, genom att skydda och stödja offren med full respekt för deras mänskliga rättigheter och främja arbetet mellan staterna för att uppnå målen. Sverige har även tillträtt Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human beings, CETS no.197) från 2005 som syftar till att förhindra och bekämpa människohandel samt formulera fullständiga regelverk vad gäller skydd och hjälp till offer för människohandel. Den syftar också till att garantera mer effektiva brottsutredningar och åtal samt främja internationellt samarbete. Direktiven och förordningarna som Sverige har skrivit under syftar därmed till att skapa en enad syn på kampen mot människohandel för att i det långa loppet förebygga och lagföra men också skydda brottsoffrens rättigheter. Att ha en förbättrad kunskap och kompetensutveckling är viktiga pelare för det förebyggande arbetet mot prostitution och människohandel. För att detta arbete ska kunna bedrivas effektivt måste de berörda yrkesgrupperna och beslutsfattare på alla samhällsnivåer få en ökad kunskap (Socialdepartementet, 2018). Därav finns det en relevans inom socialt arbete i Sverige att

undersöka yrkesverksammas förståelse av människohandel av kvinnor för sexuella ändamål.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur människohandel för sexuella ändamål av kvinnor förstås av yrkesverksamma som professionellt arbetar med utsatta kvinnor och frågor som berör människohandel. Syftet kommer att besvaras med följande frågeställningar:

1.2 Frågeställningar

- Upplever yrkesverksamma sig ha tillräckligt med kunskap om ämnet?
- Hur beskrivs och förstås människohandel för sexuella ändamål av yrkesverksamma?
- Hur önskar yrkesverksamma att människohandel ska hanteras och lösas?

1.3 Begreppsdefinition

I denna studie kommer begreppet *rasifierad kvinna* eller *rasifierade kvinnor* att användas. En rasifierad person är en individ som delges en rastillhörighet från sin omgivning. I konstruerade föreställningar om rastillhörighet ses andra människors bakgrund eller ursprung som något dåligt och nedvärderas. Ett sådant sätt att definiera andra människor genom fysiska skillnader leder till strukturell diskriminering (Nationalencyklopedin, u.å.). Begreppet innebär att det görs kategoriseringar och associationer som skapar en rangordning mellan människor, som leder till normativa inslag i både sociala relationer och maktstrukturer. Dessa kategoriseringar görs bland annat utifrån kön, klass, etnicitet, och hudfärg (SOU 2005:41).

Komplexiteten med begreppet är dock att det går att säga att alla människor är rasifierade, eftersom alla hudfärger och etniciteter förknippas med vissa egenskaper. Dock används ordet *rasifierad* om någon diskrimineras eller utsätts för negativ särbehandling på grund av sin hudfärg eller härkomst eller avviker från ett normativt vitt majoritetssamhälle (Institution för språk och folkminnen, 2014). Vi är medvetna att offren för människohandel kan både vara kvinnor med annan hudfärg än vit men också vita kvinnor från till exempel Östländer som också tillges en viss rastillhörighet på grund av sin härkomst. Därför har vi valt ordet *rasifierade kvinna* eftersom det bäst beskriver offren för människohandel då det

handlar om att offren utsätts för social och strukturell diskriminering på grund av både sin härkomst men också sin hudfärg.

2. Tidigare forskning

Människohandel definieras som rekrytering, transportion, överföring eller mottagande av personer, genom hotelser eller användning av tvång eller andra former av bortförande, bedrägeri och missbrukande av makt av en beroendeställning eller givandet eller tilldelning av betalning eller fördel till att uppnå samförstånd av att en person som har kontroll över en annan person, med syfte av exploatering (Schönhöfer 2017). Det finns en global uppskattning som tyder på att ungefär 36-62% av de ca 20,9 miljoner människor som befinner sig i tvångsarbete eller människohandel, är utsatta för sexuellt utnyttjande. Denna form av människohandel associeras med allvarliga fysiska, sexuella och psykiska övergrepp (McAlpine, Hossain & Zimmerman, 2016).

För att förstå människohandel över de internationella gränserna bör man se över hur globaliseringen ser ut världen över. I och med globaliseringen omvandlas industrin i lokala ekonomier, som migration och handel över gränserna, till ett stort gap i ojämlikheter mellan och inom länder. Williamson (2017) förklarar globaliseringens gap som ett samband mellan den globala kapitalismen och kolonialismen. Sambandet innebär att globaliseringen som på många sätt innebär frihet för exempelvis varor och tjänster, istället fungerar som en process som upprätthåller rasordning och andra ojämlikheter som finns i världen. Genom detta skapas dominans och förtryck av utsatta grupper i samhället vilket i sin tur leder till att människor exploateras.

Globalt sett befinner kvinnor sig i underläge till följd av patriarkatet som råder världen över. Kvinnor har många gånger sämre utgång än män och begränsas i deras ekonomiska förutsättningar och diskriminerande praxis när de försöker få utbildning eller arbete. Dessa ekonomiska och könsbaserade ojämlikheter kan då driva kvinnor att söka migration, vilket i sin tur kan leda till att kvinnor faller offer för människohandel. Det är också viktigt att se det hela genom ett intersektionellt perspektiv. Forskare har alltmer börjat argumentera för att det finns ett stort samband mellan kön, etnicitet, klass och ålder. Allt fler rasifierade kvinnor utsätts för människohandel, speciellt för sexuella ändamål, dels för att utvecklingsländer är de som befinner sig i delar av världen som inte är inom Västeuropa och Nordamerika men också för att rasifierade kvinnor befinner sig lägre ner i hierarkin än

vad vita kvinnor gör. Rasifierade kvinnor har en mer sårbar och diskriminerande utsatthet än vita kvinnor och så har det sett ut historiskt (Williamson, 2017).

Människohandel är ett fruktansvärt övergrepp och våld mot sårbara människor i samhället och de mest sårbara offren är kvinnor och barn (Majeed & Malik, 2017). I många kulturer kan kvinnor hamna i samhällets skuggor där hennes säkerhet nekas och hennes mänskliga rättigheter ständigt avvisas. Genom livets gång kommer kvinnor mest troligen att möta de negativa delarna av samhället såsom diskriminering och våld oftare och i större utsträckning än män. Trots att existerande sociala normer och kulturella regler ska finnas som stöd blir dem många gånger ett hinder för kvinnan under livets gång. Många tvingas acceptera exploaterande arbeten för att kunna överleva och hamnar i människohandel för sexuella ändamål för att undgå fattigdom då rättsregler och samhället inte står på deras sida (Rafferty, 2013). Den största andelen av kvinnor som är offer för sexhandel är kvinnor med utländsk bakgrund från utvecklingsländer i den globala sydöstra och östra delen. Rasistisk ideologi kombineras med sexism för att skapa stereotyper av dessa kvinnor som "passiva, icke-empatiska kvinnor från utvecklingsländer. Patriarkatet och globaliseringen spelar en roll i överföringen och bibehållandet av denna stereotypisering till resten av världen. På grund av de skador som globaliseringen skapar påverkar kvinnor med utländsk bakgrund på olika sätt (Williamson, 2017).

Människohandel kan underlättas genom lagliga vägar. Offer för trafficking tro sig få lukrativa jobb genom att rekryteras genom lagliga vägar men i själva verket blir de utsatta för människohandel (Majeed & Malik, 2017). Transnationell brottslighet utnyttjar expansionen av den globala handeln samt den förbättrade kommunikationen och transportteknik för att utföra sin olagliga verksamhet. De gynnsamma länderna för brottslighet är länder som är mer svaga och har korrupta regeringar rättsstaten saknas, går igenom krig eller sociala och politiska konflikter. Det går att urskilja ett starkt förhållande mellan organiserad brottslighet och politisk korruption (Ngwe & Elechi, 2012). Krissituationer i länder försämrar redan befintliga svårigheter och skapar möjligheter för förövare att dra nytta av människors desperation att undslippa sin nuvarande situation (McAlpine, Hossain & Zimmerman, 2016). Faktum är att människohandel är en lönsam olaglig verksamhet. Det genererar låga kostnader och hög penningvinst som inte beskattats (Majeed & Malik, 2017). Genom att pengar inte beskattas skapar det en ökad fattigdom

och ojämlikhet, vilket sedan leder till att staten och institutioner har en förminskad förmåga att reglera ekonomin och dess processer (Williamson, 2017).

En stor faktor som är bidragande till utformning av lagar, förordningar, praxis, institutioner och politik är den sociala stigmatiseringen som är knuten till prostitution som är en form av människohandel för sexuella ändamål. Effekterna av detta stigma leder sedan till en social marginalisering av offer. Stigma kan uttrycka sig genom rädsla för problematiken som i sin tur leder till att vilja kontrollera och tysta ner eller gömma prostitution. Stigma resulterar också i brott och förlust av mänskliga rättigheter och medborgerliga friheter genom att falla som offer för människohandel för sexuella ändamål. Istället för att endast kolla på individuella faktorer hos offer för människohandel, ofta av utländsk härkomst, bör fokus ligga på strukturella faktorer såsom rasism, stigma och diskriminering (Wagenaar, 2017).

Mänskliga rättigheter är en politisk fråga. Hur vi definierar mänskliga rättigheter är ett allmänt ämne för diskussion av individuella personer, non-governmental organizations (NGOs) och traditionella politiska aktörer (parlament/regering). Mänskliga rättigheter är en problematik som inte är statisk. Vissa problem har blivit accepterade som en del av en given kultur och går emot mänskliga rättigheter (Meriläinen & Vos, 2015). Enligt Meriläinen & Vos (2015) kan ett sätt att förstå mänskliga rättigheter innebära att rättfärdiga vissa särskilt kulturella, moraliska och politiska synsätt internationellt. Meriläinen & Vos (2015) betonar vikten av att fastställa de mänskliga rättigheterna i länder men också att det måste överensstämma med det aktuella politiska läget samt att de måste ha medborgarnas acceptans av dessa rättigheter. Om medborgarna inte är redo att accepterar dem som legitima kommer genomförandet av rättigheterna inte stödjas eller följas. Därför behövs både socialt och politiskt stöd för att kunna legitimera mänskliga rättigheter.

Människohandel beskrivs som en gränsöverskridande global överföring av människor som riskerar att å ena sidan bli missförstådda av statliga tjänstemän och å andra sidan, generera en hög vinstmarginal jämfört med andra illegala aktiviteter för handlare. Människohandel innebär att omvandla människor till offer genom extremt våld och olika former av social, ekonomisk och politisk diskriminering (Meriläinen & Vos, 2015). Det är viktigt att det finns en medvetenhet inom länder för att kunna identifiera människohandel eftersom

människohandel är en sådan stor och omfattande organiserad brottslighet har den också ofta en infrastruktur som är högt utvecklad (Rudolph & Schneider 2017). Därför är det viktigt att utbilda och informera om människohandel för sexuella ändamål för att kunna bekämpa det. Dock är det inte alltid klart vem som faktiskt har den kunskapen som kommer ligga till grund för utbildningen och informationen. I tidigare forskning i Sverige belyser man vikten av att även om det finns en oklarhet till vem som har denna kunskap så måste svenska myndigheter och andra aktörer som kommer i kontakt med människohandel, få mer utbildning inom ämnet. Det är inte endast politiker som föreslår detta utan även polismyndigheten, åklagarmyndigheten, domstolar och migrationsverket. De synliggör behovet av att lära sig mer om människohandel för sexuella ändamål och hur det kan upptäckas samt undersökas (Heber, 2018).

Sammanfattningsvis kan vi se ett återkommande tema i tidigare forskning som tyder på att människohandel för sexuella ändamål och andra ändamål inte endast är ett individproblem utan ett samhällsproblem som kräver insatser på strukturell nivå. Människohandel kränker inte bara de mänskliga rättigheterna utan också människors integritet. För att bekämpa detta globala problem krävs det att samhällsansvaret tas på allvar av myndigheter.

3. Teoretiska perspektiv

I detta avsnitt kommer vi att beskriva den postkoloniala feministiska teorin. Denna teori fokuserar inte bara på att kvinnor som grupp är underordnade av män utan riktar också kritik mot kolonialism och rasism. Med detta menar den postkoloniala feministiska teorin att mäns makt över kvinnor bibehålls av rasism och postkoloniala strukturer. Teorin ger också kritik mot vita kvinnors makt och överordning över icke-vita kvinnor och att det i allra flesta fall är den europeiska kvinnan som hamnar i fokus inom feminism och på bekostnad av andra kvinnor. Därav ligger det en stor vikt kring den maktordningen som finns kring kön, hudfärg, ursprung och klass (de los Reyes & Mulinari, 2005). Postkolonial feministisk teori blir ett självklart val för studien eftersom vid granskning av tidigare forskningen återkommer teman såsom rasism, kvinnors utsatthet och samhällsstrukturer efter kolonialismen. Vi kommer därför att gå in mer djupgående på postkolonial feminism som teori för att kunna analysera det inhämtade empiri som syftar till att besvara våra frågeställningar.

3.1 Postkolonial feminism

Postkolonial feminism är en teori och analytisk ram som möjliggör en granskning av kön, ras, kultur och historia (Khan, McDonald, Baumbusch, Kirkham, Tan & Anderson, 2007). Postkolonial feminism handlar om att erkänna de maktskillnader och motstridiga intressen som finns mellan kvinnor utan att förlora gemenskap, solidaritet och systerskap (Ien Ang, 2012). Denna teori syftar inte till att endast se ekonomiska och politiska relationer, men också till den systematiska problematiseringen av språkliga, historiska, kulturella och psykologiska avgränsningar som skapas i och med den västerländska kolonialiseringen som är fokus i postkolonial teoribildning (de los Reyes & Mulinari, 2005).

Feministisk teori och postkolonial teori är två separata teorier även om dem har påverkat varandra och kan kopplas ihop för att få fram en alternativ kunskap om ett kritiskt perspektiv kring kunskapsproduktion, universalism, makt och där dominerande världsbilder möts. Idag har den postkoloniala feministiska teorin växt fram och beskriver bland annat hur sexism, rasism och homofobi kan bindas ihop med ett ifrågasättande av globala dominansformer, där det koloniala arvet har en central roll (Nationella sekretariatet för genusforskning, 2018).

Det postkoloniala feministiska synsättet uppmärksammar och företräder ett viktigt världsbilds skifte när det kommer till teoretiserande av makt och ojämlikheter utifrån koloniseringens effekter i den rika världen. I jämförelse med tidigare analyser så fokuserar inte den feministiska postkoloniala teorin på själva kolonialiseringen av länderna utanför Europa. Utan istället står kopplingen mellan kolonisering processer och skapandet av rasifierade diskurser som har till syfte att skapa hierarkiska världsbilder där västvärlden uppmålas som civilisationens företrädare (de los Reyes & Mulinari, 2005).

Koloniseringen innebar inte endast en ny ekonomisk världsordning utan den lyfte också upp det europeiska modernitetsprojektet till en samhällsmodell för hela mänskligheten. Detta genomfördes genom den koloniala expansionen och imperiernas utsträckning till områden utanför Europas gränser som skapade en negativ bild om de erövrade länderna som motsatte sig till västlänternas ideal. Den negativa bilden framställdes genom att nedvärdera, anonymisera och marginalisera människor i den så kallade Tredje världen (de

los Reyes & Mulinari, 2005). Begreppet tredje världen infördes under Kalla Kriget för att beskriva låginkomstländer (Nationalencyklopedin, u.å.). I förhållande till denna studie så används begreppet tredje världen upprepade gånger i den tidigare forskningen men också i den postkoloniala feministiska teorin som beskrivs här. Användningen av ordet tredje världen används för att förklara vilka länder kvinnorna kommer från och vilken koppling det har till effekterna efter koloniseringen. Det är också viktigt att vara kritisk till detta begrepp utifrån den postkoloniala teorin där kolonialiseringen förminskar länder utanför västvärlden och anser att de länder som koloniserades inte uppfyller de modernitetskrav som ställs för att tillhöra västvärlden. Det går att utläsa från tidigare forskning och teorin att begreppet används i Väst utan att vilja se vilken bidragande roll Västvärlden har i att bibehålla dessa strukturer och i reproduceringen av den negativa bild av länder som står utanför.

Ett postkolonialt perspektiv synliggör språkets betydelse som det redskap som påverkar vår världsuppfattning och förståelse av en uppdelad värld. Det postkoloniala perspektivet lyfter förståelsen av globaliseringens betydelse för omstrukturering av maktförhållanden mellan Väst och Tredje världen. Globaliseringen förändrar villkor för internationella arbetsfördelningen, kapitalets och arbetskraftens rörlighet och mycket mer. Genom att synliggöra kolonialismens effekter i de västerländska idétraditioner och dess sociala verklighet återskapar det postkoloniala perspektivet rumsliga och tidsmässiga länkar mellan den koloniala ordningen, dagens rasism och etniska diskrimineringen. (de los Reyes & Mulinari, 2005).

I förhållande till denna studie som har till syfte att beskriva yrkesverksammas förståelse av människohandel kan vi se kopplingar till den postkoloniala teorin. Då förståelser av något vanligtvis kommer av samhällets eller världens normer och synsätt påverkas naturligtvis respondenternas svar och åsikter. Som de los Reyes (2012) skriver påverkar dessa föreställningar synen på kön, klass, ras, sexualitet och etnicitet när det gäller rättslösa icke-medborgare och gör det ”enklare” att använda dem som billig arbetskraft. Kvinnorna som utsätts för människohandel är mer utsatta och lättare offer för att de är kvinnor, kommer från en lägre klass, annan ras och är av en annan etnicitet.

Med detta i åtanke är det nödvändigt att inte glömma bort vikten av teoretisering kring de möjligheter de globala rummen skapar för nya handelsrelationer samt nationsgränserna

betydelse i skapandet av underordnande länder. Ofta finns det demarkationslinjer runt om i världen. Dessa linjer innebär gränser mellan stater där ingen av dem får passera med militära trupper. Linjerna skapar en viktig faktor i det globala rummet eftersom de används i olika länder, kulturer och andra viktiga rum för att bestämma vad som anses som mänskligt eller omänskligt. Det är viktigt att detta inte missbrukas genom att exkludera vissa människor från ett land, samhälle eller grupp. När mänskliga rättigheter utnyttjas för att bruka eller skapa offentligt våld i en stat påverkar det sedan dessa rättigheter permanent. Likaså skapar normer om mänskliga rättigheter ett samförstånd om en särskild (o)mänsklighet och i sin tur påverkar synen på tid, framåtskridande och civilisation. Detta möjliggör att det kan skapas en bild av skillnad mellan vad som anses mänskligt och omänskligt och då placeras vissa människor utanför det som anses vara det mänskligt (de los Reyes, 2012)

Postkolonial feminism tar upp frågor som berör makt och kunskap som utmanar den västerländska föreställning om överlägsenhet, när det kommer till kön, sexualitet, rasifiering och exploatering (Nationella sekretariatet för genusforskning, 2018). Ett viktigt begrepp för postkolonial feministisk teori är intersektionalitet. Ordet intersektionalitet kommer ursprungligen från engelskans *intersection*, vilket betyder "korsning" eller "skärningspunkt". Intersektionalitet har ambitionen att belysa hur de olika maktstrukturer och kategorier vävs samman och påverkar varandra (Mattson, 2010). Intersektionalitet förklarar en verklighetsbild av viktig användbar kunskap som avslöjar hur vardagen för rasifierade kvinnor ser ut som samtidigt är positionerade i flertal strukturer av dominans och makt genom kön, ras, klass, hudfärg och sexualitet (Mirza, 2014). Postkolonial feminism sätter globalisering i en kontext där den uppmanar till analyser och utforskning av den makt som finns inom forskning och praktik som möjliggör och accepterar hierarkier och exploatering i en kapitalistisk anda. Historiskt har kategorisering utifrån kön, klass, etnicitet och nationalitet utgjort en gräns för människor som tillhör den sociala gemenskapen och då är berättigade samhällets resurser och dem som inte (de los Reyes, 2012).

Postkolonial feministisk teori uppmärksammar behovet av en icke-förtryckande kulturproduktion som skriver historia bortom eurocentrisk och objektifiering av "den andra" för att synliggöra hur olika mänskliga erfarenheter och handlingar skapas genom ojämlik världsordning som kommer till följd efter den koloniala expansionen (de los Reyes

& Mulinari, 2005. Mattson, 2010). Synliggörandet av ojämlikheter påvisar också hur traditionell feminism är exkluderande när det gäller osynliggörandet av icke-vita kvinnor. Enligt de los Reyes & Mulinari (2005) handlar osynliggörandet om en process där kön formas utifrån vita medelklasskvinnors erfarenheter och där icke-vita kvinnors erfarenheter och förtryck förbises. Den här typen av maktutövning återfinns i till exempel produktionen av rasistiska representationer av icke-vita genom stereotypisering, exotisering och viktisering (de los Reyes & Mulinari, 2005).

Enligt de los Reyes (2012) går det att identifiera två problem med feministiska studier om kvinnor i tredje världen. Den första problematiken som berörs är studiernas anspråk på privilegier och etnocentriska allmängiltighet. Den andra berör den bristande insikt som finns kring hur västerländsk forskning påverkar Tredje världen i ett Väst dominant världssystem. Kritiken diskuterar blicken som Västvärlden har konstruerat, om en bild av Tredje världens kvinnor som en enhetlig underordnande grupp. Dessutom tystas kolonialismen samtidigt som globala maktrelationer mellan kvinnor osynliggörs och bibehålls i den allmängiltiga feminismens akademiska praktiker och kunskapsproduktion (de los Reyes, 2012). I förhållande till denna studie framkommer det ett flertal gånger i den tidigare forskningen samt när vi försökt läsa på om människohandel för sexuella ändamål att forskning inte är lika utbredd som kring andra sociala problem. Det läggs mer resurser på de andra brott som är förekommande, såsom vapen och narkotika fastän människohandel är en av de tre största illegala transnationella handeln i världen. Detta kan tolkas som ett tecken på hur undangömt fenomenet är.

Sammanfattningsvis ligger det ett stort fokus på kritik mot globaliseringen när det kommer till kapitalismens ekonomiska och politiska påverkan och den makt de har haft och gett för konsekvenser för kvinnors kroppar och försörjningsvillkor. Postkoloniala feministiska analyser berör det globala rummets betydelse för ojämlikhet, exploatering och maktutövning (de los Reyes, 2012).

4. Metod och material

Denna studie har sin grund i hermeneutiken. Hermeneutik är en metod som tolkar människans beteende, vilket överensstämmer med vårt mål att uppnå förståelse hellre än att uppnå förklaring (Bryman, 2018). Kvalitativ forskning undersöker och söker förståelse för vad som händer individer eller grupper som blir tillskrivna sociala eller mänskliga problem. Metoden bygger på att skapa mönster, kategorier och teman som organiserar data till att bli mer abstrakta enheter av information (Creswell, 2014). Studien utgår från en induktiv ansats, vilket innebär att forskaren kan dra slutsatser av innebörden utifrån de fynd som framkommit. En induktiv ansats tillåter texter och teman att vara rörliga och flexibla (Bryman, 2018).

4.1 Datainsamlingsmetod

Intervju som forskningsmetod är vanligt förekommande. En intervju är ett samtal med en struktur och ett syfte. Studien genomfördes med semistrukturerade intervjuer som följt en intervjuguide (se bilaga 2) för att inhämta empirin. Det finns olika typer av intervjuer bland annat helstrukturerade, semistrukturerade och öppna intervjuer. Denna studie har fokuserat på semistrukturerade intervjuer, vilket är en kombination av både struktur och öppenhet. Dessa intervjuer har som mål att erhålla beskrivningar av intervjupersonens livsvärld för att sedan tolka innehållet av det beskrivna fenomenet (Kvale & Brinkman, 2009). Motiveringen till denna metodansats är för att vi hade önska om att få yrkesverksammas förståelse om människohandel för sexuella ändamål och upplevde att detta tillvägagångssätt var det som passade bäst i förhållande till studiens syftet och frågeställningar. Detta eftersom vi sökte yrkesverksammas förståelse av fenomenet samt att vi ville ha en flexibel studie som öppet kunde diskutera och reflektera kring ämnet.

Kvalitativa intervjuer kan bland annat genomföras genom fysiska intervjuer av deltagare eller telefonintervjuer. Dessa intervjuer innehåller ostrukturerade och generella öppna frågor som är få till antal och har med avsikt att väcka åsikter och synsätt från deltagarna. Kvalitativa studier handlar om att förstå inte bara en utan flera olika verkligheter (Creswell, 2014). En intervjuguide måste innehålla frågor som rättvist specificerar de ämnen som följer frågeställningarna (Bryman, 2018). Semistrukturerade intervjuer används för att ge forskaren möjlighet att behålla ett öppet sinne om konturerna av vad det är som forskaren behöver veta, så att mönster och teorier kan framkomma i den insamlade

data (Bryman, 2018). Öppna frågor ger deltagarna möjlighet att berätta med egna ord och kan generera oväntade svar eller reaktioner. Öppna frågor tvingar inte heller respondenterna att tänka i någon viss riktning vilket möjliggör att man synliggör deras kunskapsnivå och hur de tolkar frågor dem får (Bryman, 2012).

I och med att vi använt oss av öppna frågor och semistrukturerade intervjuer utformades intervjuguiden med tre teman för att göra kodningen och framställandet av resultatet enklare. Intervjuguiden (se bilaga 2) börjar med ett introduktionsavsnitt för att lära känna respondenten för att sedan gå in på de tre teman som vi valt. Dessa teman var; huvudtema - *Kunskapsläget*, huvudtema- *Förståelse av fenomenet* med undertema *mörkertal, efterfrågan och synen på kvinnor* och sista huvudtemat *Problemlösning* med underteman *samverkan och attityder*. Teman som är utvalda har gjorts utifrån de frågeställningar studien har för att i sin tur kunna besvara syftet.

4.2 Analyismetod

Innehållsanalys är en forskningsteknik som är systematisk och framställer både det manifesta och latent innehåll (Bryman, 2018). Innehållsanalys betraktar texten utifrån vissa specifika frågor och analyserar vilken handling samt vilka händelser som framkommer och framställs i en text. Sedan identifieras och analyseras underliggande och återkommande teman som finns i texten (Johansson & Öberg, 2008). En annan central del inom innehållsanalys handlar om att ha ett holistiskt synsätt när tolkningen av texten sker för att se helheten och alla delar av kontexten (Creswell, 2014). Kort sagt handlar en innehållsanalys om att tolka olika budskap, avsikter eller strukturer i texten (Bryman, 2018).

Efter att intervjuerna var genomförda och transkriberade läste vi igenom texterna flertal gånger för att få en helhet av texten. Sedan valde vi ut centrala delar av texten som vi sedan kodade. När de centrala delarna valdes ut plockade vi också ut citat och meningar som kunde styrka de teman som koderna resulterade i och delades upp i tre huvudteman där två av huvudteman hade två till tre underteman som nämns i ovanstående avsnitt. I framställningen av resultatet och analysen valde vi att sammanfatta vad respondenterna sagt för att sedan återkoppla till det valda teoretiska perspektivet samt forskningsläget på området.

4.3 Förförståelse

Det finns en möjlighet att arbetet har färgats av våra föreställningar om ämnet. Vi anser att det är viktigt att prata om och arbeta för att stärka kvinnors rättigheter i ett patriarkalt samhälle. Dessutom färgas våra tankar om problematiken av vår syn på de maktstrukturer och förtryck som finns mellan könen. Vi hade inte några djupgående kunskaper om ämnet utan hade endast mött på ämnet i medier och under vår fältförlagada praktik som vi gjorde på Bahamas, där fenomenet var utbrett i landet. Som blivande socionomer tycker vi att det är viktigt att det finns kunskap om ämnet för att kunna upptäcka problematiken och hjälpa kvinnor i utsatta situationer. Därför valde vi att skriva en studie om ämnet människohandel för sexuella ändamål för att uppmärksamma fenomenet och skapa en diskussion.

4.4 Litteratursökning

För få en kunskapsöversikt om ämnet valde vi att söka efter litteratur från databasportalen ProQuest Social Science som söker i åtta databaser samtidigt. Vi valde att endast söka efter artiklar som var peer-reviewed eftersom de är granskade av andra forskare innan de publicerar vilket medför en förbättrad reliabilitet. Sökorden som användes var *human trafficking, human rights, girl, women, sexual purpose, social work och slavery*. Vi prövade även att kombinera sökordet *Sweden*, dock fick vi inte nog med träffar eller så fanns det inte träffar som passade ämnet. Dessa sökord användes i olika kombinationer. I ett första steg valde vi sedan ut cirka 50 stycken abstract som verkade intressanta för att i ett andra steg välja ut 14 artiklar som passade bäst för vårt ämne. Utöver de artiklar som valdes ut har vi också använt oss av socialstyrelsens rapporter och handlingsplaner för människohandel samt böcker av relevans.

4.5 Respondentpresentation

För att få respondenter till studien valde vi att skicka ut ett mejl samt att ringa till olika berörda verksamheter. Dessa var vuxenheten på socialtjänster, polismyndigheter, frivilligorganisationer som arbetar med utsatta kvinnor och våld i nära relation. Anledningen till att det blev dessa yrkesgrupper är för att de kommer i kontakt med offren. Den första yrkesgruppen är de som arbetar inom polismyndigheten. De arbetar förebyggande och har särskilda arbetsgrupper som arbetar specifikt med människohandel, vilket gör de till attraktiva respondenter i denna studie. Den andra yrkesgruppen är socionomer och arbetar på socialtjänst är de som kommer i kontakt med utsatta kvinnor. Varför socionomer som respondenter är attraktiva i denna studie är på grund av vårt

framtida yrke som socionomer samt att de arbetar närmare med offren. Antalet respondenter blev sex stycken. Fyra stycken av dessa har en socionomexamen och de övriga två har en polisexamen. Det som kan vara en nackdel med att intervjua två olika yrkesgrupper men som ändå arbetar med samma typ av sociala problem är att de i grund och botten har två olika utbildningar vilket gör dem ha olika synsätt och utgångspunkter i sitt arbete. Dock är vi medvetna om att det finns andra faktorer som kan påverka det vardagliga arbetet och förståelsen av människohandel hos yrkesverksamma. Dessa kan till exempel vara organisationens uppdrag, kultur, erfarenheter och hur länge man har varit yrkesverksam.

4.6 Urval och avgränsningar

Urvalet för studien gjordes utifrån ett målstyrt urval. Enligt Bryman (2018) innebär ett målstyrt urval görs utifrån syftet med studien och respondenterna är utvalda med förväntningen att de ska kunna svara på frågeställningarna. Därmed kan ett målstyrt urval innebära att det är ett strategiskt urval då vi valt ut deltagare som på något sätt kommer i kontakt med utsatta kvinnor. Respondenterna är från både större och mindre kommuner runt om i landet för att få ett större urval av olika verksamheter. Flera av de respondenter som valt att delta i studien har vi fått kontakt med genom tidigare arbetsplatser samt våra personliga kontaktnät.

Som tidigare nämnt har fyra respondenter socionomexamen och de arbetar med våld i nära relationer och en av dem arbetar som avdelningschef individ och familjeomsorgen vilket gör dem relevanta för studien. De övriga respondenterna med polisexamen arbetar med prostitution och människohandel. Urvalet har alltså varit strategiskt utifrån frågeställningarna för att kunna besvara syftet med studien.

På grund av den tidsram som finns för genomförandet av studien har vissa begränsningar gjorts. Begränsningarna är att det är endast sex stycken respondenter och alla intervjuer valdes att göras via telefon eftersom de medverkande befanns sig på olika platser i landet. Alla intervjuer spelades in via en röstmemo app för att underlätta transkriberingen. Eftersom att vi inte kunde ses fysiskt och vissa av respondenterna inte var tillättna att ha intervjuer via Skype av deras organisationer var det enda valet att ha via telefonen. Vi har upplevt att det gick utmärkt att ha telefonintervjuer och upplevde inte heller att något av det som sades gick förlorat då vi endast kollar till vad den transkriberade texten säger

utifrån en innehållsanalys. Byrman (2018) skriver att det är viktigt att ha med kroppsspråk och reaktioner vid en intervju. Trots det tycker inte vi att vårt val av telefonintervjuer påverkade resultatsammanställningen, men självklart hade det varit önskvärt att ses fysiskt eller via kamera men på grund av tidsramen och andra begränsningar var detta inte möjligt.

4.7 Trovärdighet & Äkthet

Trovärdighet och äkthet är kopplat till begreppet validitet och i kvalitativ forskning handlar det om att forskaren ska mäta det som är relevant för studien i förhållande till syftet och frågeställningarna. Det hör också samman med reliabilitet som innefattar att mäta det man ska mäta på rätt sätt (Kvale & Brinkman, 2009). När det finns flera olika förklaringar på en social verklighet, krävs det av forskaren att vara medveten om vikten av trovärdighet i den redogörelse denne skapar, för att den ska bli accepterad av andra människor. Med detta menar Bryman (2018) att det är viktigt att forskaren inte överför sin verklighetsuppfattning på det data som samlas in utan istället ta in och förstå respondentens verklighet.

Detta har varit en central del av genomförandet av studien, till exempel vid utformandet av intervjuguiden och urvalsprocessen. När intervjuguiden gjordes var vi noggranna med att frågorna kunde kopplas till både syftet men också frågeställningarna för att kunna formulera olika temaområdet för att mäta det relevanta för studien. I urvalsprocessen var det viktigt för oss att välja yrkesverksamma som hade koppling till det sociala arbetet, därav blev det socionomer och poliser. Dels för att socionomerna som valts ut arbetar med kvinnor i utsatta positioner och poliserna arbetar med människohandel och prostitution vilket gjorde att det fanns en tydlig koppling till socialt arbete. Vi tycker också att det är viktigt i analysen och resultat framställningen beakta de olika svar som kommer fram eftersom studien bygger på yrkesverksammars förståelse av fenomenet och därmed kan det finns många olika uppfattningar och verkligheter.

4.8 Etiska överväganden

När man genomför intervjuer är det otroligt viktigt som att forskare vara medveten om den makt som man besitter och den makt som finns i frågorna som ställs. När ämnet berör komplexa förhållanden och upplevelser av något är det viktigt att intervjupersonen har tillgång till det språk som används och har möjlighet att uttrycka sig som den vill. Det är då viktigt att forskaren kan förstå berättelsen utifrån berättarens perspektiv och förstå

dennes verklighet utan att lägga sina egna värderingar eller lägger sin verklighet som tolkning på texten (Andersson & Swärd, 2008).

När forskning bedrivs i Sverige finns det vissa principer som måste följas. Dessa är samtyckeskrauet, konfidentialitetskrauet, informationskrauet och nyttjandekrauet. Samtyckeskrauet och informationskrauet går hand i hand. Innan intervjuerna genomfördes skickades ett informationsblad (se bilaga 1) ut till alla respondenter som visat intresse att delta i studien för att informera om studiens syfte och allmän information. Vid intervjutillfället frågades respondenterna om de läst informationsbladet (se bilaga 1) och förstod vad studiens syfte är för att sedan tillfrågade om de samtycker till att medverka i studien samt inspelning av intervjun. De informerades också om deras rätt att avbryta innan, under och efter studien. I informationsbladet (se bilaga 1) informerades respondenterna även om konfidentialitetskrauet och nyttjandekrauet som innebär att all information om respondenterna kommer att anonymiseras och att det som framkommer av intervjuerna inte kommer att ges till någon obehörig (Bryman, 2018. Vetenskapsrådet, 2017).

4.9 Ansvarsfördelning

Under arbetets gång har vi valt att sitta och arbeta tillsammans i ett dokument där båda hade tillgång till det från respektive dator. I början vid insamlingen av artiklar till tidigare forskning valde vi att skapa söksträngen tillsammans och sedan hitta 25 artiklar vardera utifrån sökresultatet. Sedan valde vi tillsammans ut 14 artiklar utav dem 50 som senare har använts i den tidigare forskningen. Vi har alternerat om att vara den som skrivit texten och vara den som läser igenom och göra eventuella ändringar. När intervjuerna genomfördes bestämde vi att båda skulle vara närvarande under alla, men att vi valde att växla mellan att vara huvudledare och den som förde anteckningar i tre intervjuer vardera. Efter intervjuerna transkriberade var och en av oss tre intervjuer och därefter läste båda författarna genom allt inför analysen.

5. Resultat och Analys

Då granskningen av insamlad data har följt en innehållsanalytisk tillvägagångssätt har de centrala temana resulterat i; huvudtema - *Kunskapsläget*, huvudtema- *Förståelse av fenomenet* med undertema *mörkertal, efterfrågan och synen på kvinnor* och sista huvudtemat *Problemlösning* med underteman *samverkan och attityder*. De framkomna temana samt citat har analyserats utifrån det valda teoretiska perspektivet som beskrivs i föregående kapitel och relateras till den tidigare forskningen. Vi har anonymiserat respondenternas namn och kommer därför att benämna dem som respondent 1 till 6 för att inte röja deras identitet.

5.1 Kunskapsläget

Det första temat handlar om yrkesverksammas kunskapsläge om människohandel för sexuella ändamål av kvinnor. När vi frågade vad människohandel innebar för dem uppgavs det blandade svar men det gemensamma för alla respondenter var att människohandel innefattar att en person blir lurad, utnyttjad och under tvång säljs till andra människor som köper tjänsten.

“Människohandel är där personer inte längre har kontroll på sitt eget liv, att man säljs som sexslav eller vad det skulle kunna vara” (Respondent 4)

“Det är folk som mot sin vilja eller omedvetet blir lurade till att bli sålda till andra människor för antingen sexuella tjänster, jobb eller nån annan form av utnyttjande, liksom” (Respondent 3)

Som Schönhöfer (2017) skriver så innefattar människohandel att personer rekryteras, transporteras, överförs genom hot eller andra tvångsmedel för bortförande av människor för att kunna ha makt och kontroll över en människa. Denna beskrivning av fenomenet stämmer alltså överens med vad respondenterna anser vara människohandel. När ämnet människohandel diskuterades med respondenterna svarade respondent 4 att ”fru import” ofta kom på tal när hen diskuterade ämnet med kollegor men det ansåg respondent 4 inte faller under kategorin människohandel.

“Vi pratade om fru import men det är ju inte min... eller jag tänker inte det som människohandel utan jag ser det som att det är tjänster och gentjänster, att man vet

vad man ger sig in på. Att man på egen hand väljer att tacka ja till den här mannens frieri eller vad det nu är” (Respondent 4)

Ett upprepat ämne som framkommer av respondenterna är deras upplevelse om hur kunskapsläget och kunskapsfördelningen ser ut runt om i landet. Lagstiftningen är komplex och det är många kriterier som ska uppfyllas för att brottet ska räknas som människohandel. Många av respondenterna tycker inte att det finns nog med kunskap och det beror också mycket på vart i landet du arbetar upplever dem. Det alla respondenter är överens om är att yrkesverksamma vet vad människohandel är i korta drag men inget som alla har en stor kunskap inom och många av dem tror detta beror på att det inte uppmärksammas lika mycket som andra brott eller sociala problem. Respondent 1 säger att människohandel konkurrerar med andra brott i Sverige. Hen nämner även att idag har Sverige mer polisresurser kring skjutningar i till exempelvis Stockholm, Göteborg och Malmö vilket leder till att enheter och resurser går till dessa områden och människohandel nedprioriteras eftersom de andra brotten är mer uppmärksammat i media och politiken.

“Det där [att få poliser att arbeta med människohandel] arbetar vi fortfarande med att få poliser som hellre vill arbeta med vapen och narkotika. Och det som har varit och som polisen har fått kritik för de är att man hellre tittar på vapen, narkotika och terrorism som är hetare frågor som prioriteras medan brott mot kvinnor och barn och utsatta får ett mindre utrymme och det där arbetar man mycket med idag, att prioriterar dessa brott mer “ (Respondent 1)

Även om det uttryckligen sägs av respondent 1 att flesta brott mot kvinnor nedprioriteras i jämförelse med andra brott gäller det också att uppmärksamma att det i större utsträckning är rasifierade kvinnor som utsätts för människohandel. Utgår vi från den postkoloniala feministiska teori är en möjlig förklaring till varför brott som rör kvinnor och barn nedprioriteras är att se till vilken roll kvinnor har i samhället men också vilka kvinnor som utsätts när det kommer till människohandel. Det är därför viktigt att se det hela genom ett intersektionellt perspektiv, att se hur kön, etnicitet, klass och hudfärgs spelar en stor roll i prioriteringen av brott. Det handlar också om att Västvärlden inte ser vilken roll de haft i skapandet av detta problem utifrån hur koloniseringen har skapat ojämlika gap mellan länder (de los Reyes & Mulinari).

Att ämnet är komplext och svårt gör också att det finns en slags förvirring hos yrkesverksamma. Ett tydligt exempel på komplexiteten framkommer när vi frågar yrkesverksamma om de har kommit i kontakt med människohandel och kan beskriva vad som är människohandel och vad som inte är det. Respondent 1 var en av dem som upplevde sig kommit i kontakt med fenomenet då hen gav exempel på några fall i sitt arbete där människohandel förekommit. Respondent 1 uppger att hens arbetsuppgifter endast är kopplad till människohandel av olika slag medan de andra respondenterna inte kunde avgöra om det är människohandel dem kommit i kontakt med eller om det bara angränsar till det. Rudolph & Schneider (2017) nämner i sin artikel att det är därför viktigt att det finns en medvetenhet inom länder för att kunna identifiera människohandel. Eftersom människohandel är en så stor och omfattande organiserad brottslighet och dess infrastruktur är hög utvecklad.

“Jag jobbar inte med det på ett sånt sätt men när jag jobbar med våld i nära relation är det ju mest fru import men det angränsar ju ändå. Kvinnor som kommer från andra länder som inte har ett eget nätverk här och är helt beroende av relationen med den man som tagit hit dom och sen använder han dom som sexslav, hushållerska och så...” (Respondent 4)

“Prostitution när det gäller missbrukare, så har jag haft klienter som har sagt att dom, ja men att dom gör vissa saker för att få tag på droger till exempel. Men kanske inte just... men det är väl mer i den banan att dem är så utsatta att de erbjuder tjänster mot det liksom.” (Respondent 3)

Alla respondenter är överens om att det finns en stor kunskapslucka bland yrkesverksamma och att det behövs utbildning inom området. Precis som Heber (2018) skriver så är det viktigt att informerar och utbilda om människohandel för sexuella ändamål för att kunna identifiera problemet och sedan bekämpa det. Heber (2018) menar också att det finns en oklarhet kring vem som besitter denna kunskap och vem som ska kunna utbilda myndigheter och aktörer i Sverige, men att det finns ett stort behov av utbildning.

Det som dock går att ifrågasätta är huruvida kunskapsluckan i sig är ett av de största problemen i kampen mot människohandel. Om vi ser till den postkoloniala feministiska teorin är det framställningen av kunskap kring olika ämnen som påverkar hur sociala problem framställs och hur de blir sedda av samhället. I detta fall är människohandel inte lika uppmärksammat då det ofta inte är ett socialt problem som framställs i Väst på samma sätt som till exempel terrorism, vapen eller narkotika, trots att människohandel är en av de tre största illegala transnationella handelsformerna. Det handlar om att forskning bortser och osynliggör privilegier som finns i de Västerländska länderna och det resultat som framställs antas som allmängiltigt. Detta leder till att det saknas insikt om hur forskning påverkar den Tredje världen i en värld som domineras av Väst. Det går också att motsätta sig till om det handlar om brist på kunskap eller en ovilja att se den kunskap som finns. Västvärlden skapar ofta en enhetlig bild av kvinnor i Tredje världen men ignorerar och förminska även de problem som uppkommit efter koloniseringen. Det som har skett efter kolonialismen tystas ner och osynliggör globala maktrelationer mellan kvinnor men även i produktionen av kunskap inom feministiska praktiker (de los Reyes, 2012). Vår tolkning av respondenternas svar är att kunskapsluckan påverkas av produktion av information om människohandel och att dess orsaker inte kommer till ytan på grund av att de sociala problem som uppmärksammas i Sverige ofta utgår från en Västerländsk kontext.

5.2 Förståelse av fenomenet

5.2.1 Mörkertal

Det första undertemat kring förståelsen om fenomenet handlar om mörkertal. När vi frågade respondenterna om hur vanligt de tror det är i Sverige, svarade de flesta att det är vanligare än vad det är synligt. Flera av dem nämnde även att de hade en uppfattning om att många inte vill se fenomenet eller vill tro att det händer här i Sverige.

“Jag tror framförallt i Sverige att vi har dålig koll på det och att vi är lite naiva och att vi tänker att det där är något som händer utomlands. Det händer inte i lilla Sverige”. (Respondent 3)

“Jag skulle tro att man tänker att det säkert förekommer [människohandel] men att det är ett fåtal fall. Jag som professionell tänker att det är ett väldigt stort

mörkertal... jag tror att det största hindret hittills har varit att mörkertalet är så stort och att man låter det vara det” (Respondent 4)

Citaten bekräftar att respondenterna upplever att dem har en dålig koll på hur vanligt människohandel för sexuella ändamål är i Sverige men att de vill tro och gissa att det är vanligare än vad dem kan förstå och påvisa. Detta är en konsekvens av hur forskning samt samhället beskriver och synliggör fenomenet för allmänheten. En möjlig koppling till den postkoloniala feministiska teorin är hur den uppmärksammar behovet av en icke-förtryckande kulturproduktion som inte följer en eurocentrisk anda och objektifiering av “de andra” för att framhäva hur en ojämlik världsordning har kommit till följd av den koloniala expansionen (de los Reyes & Mulinari, 2005). Respondenterna ser inte explicit att mörkertalet är sammanvävt med den eurocentriska världsbilden vi har i Sverige men de kan ändå mena på att det är något som inte är lika förekommande som i andra länder och att det kan bero på att länder i Väst inte vill se. Respondenterna uppger dock inte var de tror det skulle kunna förekomma i större utsträckning. Återigen handlar det kanske inte om hur mycket vi vet utan hur mycket vi väljer att se.

5.2.2 Synen på kvinnor

Det andra undertemat handlar om synen på kvinnor och vad det finns för syn och varför. Ett återkommande mönster som går att utläsa bland respondenterna är hur de upplever att synen på kvinnor är olika beroende på vart du befinner dig i världen. Deras förståelse av varför just rasifierade kvinnor i högst utsträckning faller offer för människohandel är för att kvinnor utomlands ofta inte har samma möjligheter som kvinnor i Sverige. Några av respondenterna menar att i utvecklingsländer läggs det inte resurser på kvinnor och att det är ofta männen som ska ha utbildning och arbete medan kvinnan hamnar i skuggan. Respondenterna menar att även om det finns rasifierade kvinnor i Sverige så har de ofta etablerat sig och vet vart det finns hjälp att få medan kvinnor som fallit offer för människohandel inte har någon anknytning till landet de befinner sig i. Ofta kan kvinnorna inte heller språket och har ingen uppfattning om hur de ska söka hjälp. Detta leder till att kvinnor ofta hamnar i utsatta positioner där de gör vad som krävs för att få det bättre enligt respondenterna. Kort sagt tror alla respondenter att en av de bidragande orsakerna för människohandel är fattigdom och social utsatthet.

“Lever man i fattigdom befinner man sig i en svår situation och där blir man en farlig målgrupp, att man kan locka med att dom ska få en bättre social situation, därför är kvinnor och barn en målgrupp som gör att du lockas till att du kan få det bättre i ditt liv... “ (Respondent 2)

“Många gånger så vet inte kvinnor vart de ska söka ta vägen. De har inga pengar, inga passhandlingar, dom pratar inte språket. Det kanske är så att de här förövarna säger att till kvinnorna att "det är du som är kriminell i Sverige, man får inte prostituera sig här och om polisen anträffar dig då hamnar du riktigt i trubbel och kan bli hemskickad och inte få komma in i Sverige på flera år". De kan måla upp en så här bild bara som inte alls stämmer men dessa kvinnor vet inte om hur det är eller de har ingen utbildning eller omvärldskunskap” (Respondent 1)

Det respondenterna nämner bekräftas i den tidigare forskningen och ett exempel på detta är det som Rafferty (2013) skriver, om hur olika länders synsätt och kulturer påverkar kvinnors ställning. Kvinnor kan många gånger hamna i samhällets skuggor, vilket medför att hennes säkerhet och mänskliga rättigheter avvisas. Det medför också att kvinnor under livets gång kommer möta de negativa delarna av samhället, bland annat våld och diskriminering. Trots existerande sociala, kulturella normer och regler finns som stöd, blir dem ett hinder. Många kvinnor kan tvingas att acceptera exploaterande arbeten för att kunna överleva och hamnar inom människohandel för sexuella ändamål för att slippa den fattigdom och de dåliga levnadsförhållanden som de befinner sig inom (Rafferty, 2013).

Utifrån citaten ovan går det att utläsa en koppling mellan det de los Reyes & Mulinari (2005) skriver om, vilket är att inte lägga fokus på vilka länder utanför Europa som koloniserades, utan att se koloniseringsprocessen och skapandet av rasifierade diskurser som ofta skapar hierarkiska ordningar. I ordningarna målas Västvärlden upp som det eftersträvansvärda. Respondenterna säger uttryckligen att många kvinnor söker sig till ett bättre liv och att den enda utvägen för dem är att åka till ett rikt land i Väst. Återigen ger respondenterna ingen förklaring till varför dem tror att det är just de rika länderna i Väst som är drömmen för många som lever i fattigdom.

I sammanställningen av resultatet går det inte att utläsa att respondenterna kopplar kvinnosynen och kvinnors livsförhållanden till de vardagliga rasifierade och

diskriminerande diskurser som finns i samhället när det gäller rasifierade kvinnor. Respondenterna ser att det finns en skillnad i hemländer när det gäller bland annat utbildning och försörjning i jämförelse med Sverige. Dock ser de inte de processer av diskriminering och rasism som finns i landet de kommer till, i detta fall Sverige. Den postkoloniala feministiska teorin påpekar att det finns en hierarki mellan vita kvinnor och rasifierade kvinnor där kvinnan av färg är längre ner och utsätts för mer förtryck och diskriminerande processer. Skillnaden mellan en vit kvinna och en rasifierad kvinna på strukturell nivå handlar om att se till det intersektionella perspektivet, där det handlar om att en rasifierad kvinna kan diskrimineras på grund av sitt kön, hudfärg, klass och ursprung medan en vit kvinna kan diskrimineras på grund av sitt kön och sin klasstillhörighet men inte de resterande faktorerna (de los Reyes & Mulinari, 2005).

Flera av respondenterna nämner också hur kvinnans roll sett ut historiskt och vilken syn man har haft på kvinnan. Respondent 2 nämner hur synen på kvinnan ser olika ut i länder men att även om Sverige har kommit en bra bit på vägen när det gäller jämställdhetsarbetet så finns det mycket kvar att göra. Hen lyfter också vikten av vilka värderingar människor har. Respondent 6 nämner att det finns en attityd kvar, både hos den äldre men också yngre generationen, om att säljandet av sexuella tjänster är ett yrke och att kvinnor gör det för pengarna. Det handlar om vilken syn det finns på kvinnor och respondent 6 menar då att det finns alltför många män idag som tycker att det är okej att köpa sexuella tjänster. Hen nämner också hur köp av sexuella ändamål hör samman med makt och vilken syn personen då har på andra människor när den köper sexuella tjänster.

“Den här myten om den lyckliga horan, det är faktiskt bara en myt... Sen är det ju allt för många fullt fungerande män utan skrupler som tycker det är okej att köpa sex. Sexuella ändamål handlar ju väldigt mkt om makt och att man får makt över en annans människas kropp och det är ju ofta en kvinnas kropp och det betyder ju då den kvinnans kropp inte är värd så mycket i mina ögon, som köpare”

(Respondent 6)

När vi ställer frågan om varför det ofta är rasifierade kvinnor som faller offer för människohandel har respondent 2 en viktig synpunkt. Hen nämner att många män kanske inte endast köper sexuella tjänster i Sverige utan åker även utomlands för att det kan

kännas mer accepterat att göra i det i ett främmande land eller om det sker i Sverige med en främmande, icke-vit eller inte svensk kvinna, för att avlägsna det.

“Även om vi kommit en bit i vårt land, är det fortfarande många i vårt land som åker utomlands, till exempel Thailand. Där kan man plötsligt ha tappat dessa värderingar och tycker att det är okej att göra det där... det är intressant att se vad som gör att det känns okej att vara med kvinnor, barn och prostituerade, det är som om det inte finns någon värdering kvar” (Respondent 2)

Respondenternas svar i jämförelse med vad Williamson (2017) skriver i sin forskning går det att se att det finns en bild av att kvinnor med utländsk bakgrund eller kvinnor med färg som skapas genom de rasifierade ideologierna och sexismen som existerar. Författaren menar även att det finns en stereotypisering kring hur dessa kvinnor är “passiva” och “icke-empatiska”. Om vi återigen ser till det postkoloniala feministiska teorin är det viktigt att se hur dessa kvinnor framställs i samhället. Utifrån ett intersektionellt perspektiv är det enklare att se och uppmärksamma hur vardagen för rasifierade kvinnor ser ut eftersom de är positionerade i flera strukturer av dominans och makt, genom de kön, ras, klass, hudfärg och sexualitet dem har (Mirza, 2014).

Det ovan nämnda går också att koppla samman med det de los Reyes (2012) lägger fram om att Västländer ses som det eftersträvansvärda, vilket skapar en bild om att allt annat utanför är icke-attraktivt. Genom detta skapas även bilden av att människor utanför Väst är mindre värda och kan därför exkluderas eller bli mer utsatta i samhället eftersom de avviker från det normativa. På samma sätt skapas en bild av mänskligt och omänskligt där vissa människor placeras utanför det mänskliga, oftast människor från Tredje världen. Vilket sedan påverkar synen på hur rasifierade kvinnor framställs i samhället och kan då ses som mindre värda.

5.2.3 Efterfrågan

Det tredje undertemat handlar om efterfrågan. När vi frågar respondenterna om vad de tror är bidragande orsaker till människohandel för sexuella ändamål nämner respondenter att det är efterfrågan. Efterfrågan på sexuella tjänster menar de på är en av det största bidragande orsakerna till människohandel. Alla respondenterna nämner hur efterfrågan styr marknaden och om efterfrågan inte fanns så skulle kanske problemet inte vara lika

utbredd. Detta innebär, enligt respondenterna om det inte hade funnits en efterfråga på sexuella tjänster hade det inte funnits några pengar att inhämta. Det nämns också av respondenterna hur köp av sexuella tjänster utförs av män och brottet är väldigt könsspecifikt. De pratar även om hur lönsamt säljandet av kvinnor är för hallickar. Detta nämner även respondent 4 som nämner hur sexhandel är lukrativt för dem som står bakom det hela.

“Jag tror vår stora utmaning framöver som vi står för är egentligen att vi inte bara ska jobba med offer utan också jobba med marknaden. Det är ju faktiskt någon som köper det här. Det är där problemet ligger, det är inte bara en polisiär uppgift utan ett samhällsansvar“ (Respondent 6)

“Men den största [orsaken] är ändå att det finns en efterfrågan efter sexuella tjänster. Om män i Sverige inte köpte sexuella tjänster så skulle det inte vara någon idé att föra hit kvinnorna” (Respondent 1)

Förståelsen av efterfrågan, som innebär att det finns en gömd ekonomi inom människohandel och att det är pengarna som styr handeln bekräftas genom tidigare forskning. Craig (2017) skriver, om hur människohandel för sexuella ändamål skapar en illegal arbetsmarknad och stora summor med vinster för de som står bakom och utnyttjar människor. Denna gömda ekonomi genererar som tidigare nämnt låga kostnader och höga vinster som inte beskattas, som slutgiltigen gör detta till en lönsam aktivitet (Majeed & Malik, 2017). Globalt blir resultaten att socioekonomiska gap ökar och ojämlikheter leder till dåliga levnadsstandarder. Förutom fattigdom är människohandel och sexhandel en av samtidens största effekter av ojämlikheterna som råder i och mellan länder (Barner et al., 2014).

Respondenternas svar kopplat till den postkoloniala feministiska teorin handlar om att påvisa dem normativa föreställningarna som finns om kön, klass, ras, sexualitet och etnicitet när det kommer till att producera billig arbetskraft. Med hjälp av ett intersektionellt perspektiv gäller det att påvisa hur traditionell feminism är exkluderande när det kommer till förandet av kön (de los Reyes, 2012). En möjlig tolkning av efterfrågan är att se sambandet mellan hur den globaliserade kapitalismen upprätthåller rasifierade bilder av människor, inte minst av rasifierade kvinnor som blir exploaterade

vilket sedan leder till att det skapas en marknad som kommer att utnyttja dem. Det bortses från att rasifierade kvinnor är en billigare arbetskraft utifrån att de ofta kommer från en lägre klass, en annan etnicitet och från länder som länge varit koloniserade, vilket också skapat en instabilitet i landet (de los Reyes, 2012).

5.3 Problemlösning

5.3.1 Attityder

Huvudtema två handlar om problemlösning och när vi frågade om hur respondenterna önskar att människohandel skulle lösas kunde två underteman utläsas. Det första undertemat handlar om attityder kring kvinnor och sexuella tjänster. Framförallt diskuteras mäns syn på kvinnor och hur prostitution bidrar till hur bilden på en kvinnas sexualitet ska se ut. Alla respondenter är överens om att människohandel för sexuella ändamål eller prostitution (sexhandel i övrigt) behåller synen på kvinnor som en tjänst som ska vara tillgängligt när en köpare önskar.

“... men sen också att i vissa kulturer så ska kvinnor bara göra det mannen säger, så.” (Respondent 3)

Utifrån svaret respondent 3 uppger går det att utläsa att hen sammankopplar prostitution med en kvinnosyn som finns i andra länder. Hen uppger dock inte vad det är för kulturer som har denna syn eller vart detta kan utspela sig. Respondenten säger inget om svenska män eller män i Sverige när vi frågar om prostitution påverkar samhällets syn på kvinnor. En tolkning av respondenternas förståelse kring attityder som finns om kvinnor är att yrkesverksamma och människor i samhället som lever i Västvärlden ofta uppger att det är vissa kulturer eller länder som har en viss syn eller uppfattning om olika ämnen. Vilket bidrar till att problemet förskjuts till andra länder och kulturer istället för att se till det egna landets samhällsnormer. Detta går återigen att se till det postkoloniala feministiska teorin som tar upp hur skapande och framställning av kultur är eurocentrisk i Västvärlden vilket skapar brister inom förståelse för den ojämlikhet som finns i världen. Att det finns en eurocentrisk syn i Västvärlden hör också samman med dels med den bilden av att länder utanför Väst inte uppfyller de modernitetskrav och dels att länder i Väst inte ser vilken påverkan kolonialiseringen haft och fortsätter att ha på länder som varit kolonier (de los Reyes & Mulinari, 2005).

Respondent 1 och 6, som arbetar inom polismyndigheten nämner också hur de önskar att framtida arbete ska fortsätta utvecklas genom att arbeta förebyggande och att det är en viktig del i arbetet för att kunna lösa människohandel på lång sikt, förutom att hantera efterfrågan. Det ingen av dem dock nämner är vilka män det innefattar och inte heller på vilket sätt informationen ska ges till dessa män. Williamson (2017) skriver, hur kvinnor genom patriarkatet förblir underordnad mannen och utsätts för diskriminerande diskurser. Den postkoloniala feministiska teorin lägger inte endast vikt vid att kvinnor som grupp är underordnade män men också vid att kritisera kolonialismens processer och rasism. De los Reyes & Mulinari (2005) nämner också hur mäns makt över kvinnor bibehålls genom rasism och postkoloniala strukturer. Därför handlar det kanske inte om att endast förebygga mäns köp av sexuella tjänster utan även att synliggöra de postkoloniala strukturerna som lever kvar idag för att kunna lyfta orsakerna bakom människohandel. Detta behövs även för att kunna ändra kvinnosynen som finns idag men även i hela samhället, detta nämner även respondent 2 som uppger att det inte endast behövs information till en viss grupp utan alla i samhället, både yngre, äldre, män och kvinnor.

5.3.2 Samverkan

Undertema två kommer att ta upp hur respondenterna skulle tänka sig att människohandel för sexuella ändamål skulle kunna lösas. Samtliga respondenter nämner vikten av att skapa en samverkan både på global nivå men också lokal. Respondent 2 nämner hur ett samarbete över gränserna måste ske för att komma åt värderingar och de länder som tillåter människohandel som en ekonomisk handel. Respondenten nämner också hur vi behöver skapa en gemensam syn på problemet för att på ett bra sätt lösa problemet. De andra respondenterna har en liknande syn på att det ska finnas en gemensam bild av problemet. Respondenterna menar att det inte alltid är möjligt att få stopp på fattigdom och utsatthet i offrens hemländer och därför behöver Sverige ha en bättre samverkan mellan både polisen och socialtjänsten samt övriga inkopplade aktörer. Respondent 4 säger eftersom problemet är så stort så måste det någonstans börja i det lilla, på den lokala nivån.

“Det är ju klart att det optimala är att jobba globalt och att det blev hårda straff men det känns också som att det är sjukt långt dit så att man får börja på sin egna kammare. Jag skulle gärna vilja se att de skulle ske påtryckningar från lagstiftare och socialstyrelsen “ (Respondent 4)

“Samverkan på högre nivå mellan länder där man ser att det är vanligt förekommande. Och på alla nivåer, just med det här att jobba med att få bort skuld och skam så man kan prata om det på ett bättre sätt, så det blir lättare för kvinnorna att söka hjälp “ (Respondent 5)

Många gånger kan brotten inom människohandel för sexuella ändamål ske i flera olika länder och platser, uppger respondenterna. Även tillgängligheten av sexuella tjänster via nätet i den globaliserade världen vi lever i idag menar respondenterna är ett hinder för arbetet med människohandel. Därför menar respondenterna att en samverkan på både global och lokal nivå behövs för att öka både kunskapen hos yrkesverksamma samt att arbete med människohandel för sexuella ändamål ska kunna hanteras på ett effektivt och bra sätt.

“Samtidigt tror allt är så tillgängligt via internet. Det är svårt som förälder, skola osv att hänga med allt ungdomar sköljs av. Men jag tror att vi är mer upplysta och genom att världen är global ” (Respondent, 6)

Respondent 2 nämner också att vi behöver samarbeta över gränserna och se över andra länders värderingar kring människohandel av kvinnor. Det som dock går att problematisera är hur den samverkan som respondent 2 och de övriga respondenterna uppger behövs för att lösa människohandel. Respondenterna uppger inte heller någon bild av hur ansvarsfördelningen skulle se ut och vem eller vilka det är som ska starta förändringen. Till exempel så säger respondent 2 att se över andra länders värderingar. Men vilka är egentligen dessa länder och hur detta ska gå till nämns inte. De los Reyes & Mulinari (2005) skriver om hur den postkoloniala feministiska teorin nämner Andrafiering i förhållande till Väst och övriga världen. Skapandet av “de andra” sker i en jämförelse mellan likheter och skillnader av oss själva och “de andra” (Mattson, 2010). Detta går att koppla till respondenternas svar om behovet av en samverkan på global nivå för att lösa människohandel. Eftersom de menar underförstått på att “vi” (Sverige) ofta anser att det redan pågår ett arbete med frågan och behöver få andra länder att också arbeta med människohandel. Vilket gör att de bortser från att Sverige är en del av problemet, då kvinnorna faktiskt förs till Sverige och säljs här. Samtidigt motsäger respondenterna sig till det de tidigare nämnt om att efterfrågan styr marknaden. Därför menar den postkoloniala

feministiska teorin att länder i Väst behöver se sitt ansvar när det gäller att uppmärksamma och förändra de strukturer som lever kvar idag efter koloniseringen (de los Reyes & Mulinari, 2005).

6. Diskussion

Studiens syfte var att undersöka hur människohandel av kvinnor för sexuella ändamål förstås av yrkesverksamma. För att undersöka detta använde vi oss av följande frågeställningar: Hur beskrivs och förstås människohandel för sexuella ändamål av yrkesverksamma? Upplever yrkesverksamma sig ha tillräckligt med kunskap om ämnet? samt hur önskar yrkesverksamma att problemet ska hanteras och lösas? I detta avsnitt kommer vi att diskutera resultatet och analysen i förhållande till forskningsläget och till det teoretiska perspektivet.

6.1 Sammanfattning av resultatets centrala delar

För att besvara frågeställning ett så visar resultatet att alla respondenter ändå hade en likartad uppfattning om vad människohandel som begrepp innebär. De menade på att människohandelns offer blir inlurade, utnyttjade och säljs under tvång. Respondenternas uppfattning om begreppet kan bekräftas genom det som Schönhöfer (2017) skriver i sin artikel vad begreppet människohandel innebär. Det som vi dock kunde urskilja respondenterna emellan var huruvida de hade någon kunskap om hur fenomenet utspelar sig och hur de upplever sig ha djupare kunskaper om ämnet. De respondenter som arbetade inom socialtjänst med våld i nära relation med socionomexamen samt avdelningschef för individ och familjeomsorg upplevde sig inte ha nog eller kunde inte säga att de hade någon djupare kunskaper, medan de två respondenter som är poliser och arbetar med människohandel i sitt vardagliga arbete upplevde att de hade djupare kunskaper.

Enligt den postkoloniala feministiska teorin handlar det om att se till orsakerna bakom denna kunskapsbrist. Det handlar om hur forskning i Väst bortser från de koloniseringsprocesser Väst bidragit med i Tredje världen och att det inte uppmärksammas på samma sätt som andra brott. Vilket hör samman med att ifrågasätta om kunskapsluckan faktiskt är ett av de stora problemen i kampen mot människohandel eller om det istället handlar om viljan att se den kunskap som faktiskt finns. Västvärlden skapar ofta en enhetlig bild av kvinnor i Tredje Världen men bortser och förminskar de problem som uppkommit efter koloniseringen (de los Reyes, 2012). Vid diskussion om människohandel för sexuella

ändamål drog vi slutsatsen att om det inte skulle finnas en efterfråga av män som skulle vilja ha en kvinna tillgänglig närsomhelst och villig att betala pengar skulle människohandel minska eller försvinna. Ett betydande sätt att motarbeta efterfrågan är att arbeta i förebyggande syfte. Vilket kan hjälpa att förändra synen på kvinnan hos de som köper, som i de flesta fall är män, menar respondenterna. Dock nämner ingen av respondenterna vilka män det är de syftar på eller hur man kan komma i kontakt med dem. Williamson (2017) skriver hur kvinnan är underordnad mannen på grund av patriarkatet och utsätts för diskriminerande diskurser till följd av kolonialismens processer. De los Reyes & Mulinari (2005) menar att mäns makt över kvinnor bibehålls genom rasism och postkoloniala strukturer. Därför är det kanske viktigare att synliggöra de postkoloniala strukturernas påverkan på sättet vi lever i idag och inte endast förebygga mäns köp av sexuella tjänster.

De los Reyes & Mulinari (2005) tar upp hur den postkoloniala teorin beskriver hur koloniseringen lämnade ojämlikheter efter sig och gav makt till den rikare världen, det vill säga Väst. Teorin fokuserar på de processer som skapande rasifierade diskurser som i sin tur har skapat hierarkiska världsbilder, där Västvärlden uppmålas som civilisationens företrädare och även dess invånare. Enligt Williamson (2017) är kvinnan underlägsen mannen genom patriarkatet, vilket begränsar hennes möjligheter till utbildning och utsätter henne för diskriminering i sitt hemland. Detta kan då leda till att hon drivs till migration och kan i vissa fall medföra att hon hamnar i människohandel. Williamson (2017) menar att det finns ett samband mellan kön, etnicitet, klass och ålder och faktum är att allt fler rasifierade kvinnor blir utsatta för människohandel dels för att de kommer från länder utanför Väst men också för att de är längre ner i hierarkin än vita kvinnor.

Med detta som grund kan vi dra slutsatsen att bilden av utvecklingsländer och kvinnor som kommer därifrån kan påverka synen negativt på dem när de kommer hit, vilket gör de mer utsatta och sårbara än vita kvinnor. Av respondenternas svar går det inte att utläsa att de tänker i dessa banor. De uppmärksammar att brist på utbildningsmöjligheter och dåliga levnadsstandarder i utvecklingsländer kan vara en bidragande faktor till att dessa kvinnor drömmer om ett bättre liv. Men att deras möjligheter och hur de blir sedda på har påverkats av processer som finns i samhället och som är effekter av kolonialiseringen kommer inte på tal. De uppmärksammar inte att det finns en maktskillnad mellan kvinnor eller att rasifierade kvinnor står under mer förtryck eller diskriminering. Detta sammantaget

besvarar frågeställning nummer två: Hur beskrivs och förstås människohandel för sexuella ändamål av yrkesverksamma?

De centrala delarna för att besvara frågeställning tre, som handlade om att se vilken problemlösning som respondenterna tyckte skulle vara lösningen på människohandel. Självklart finns det inget enkelt svar, men respondenterna lyfter att en samverkan behövs, både på global och lokal nivå. Det är inget som endast kan ske på en av nivåerna menar de och att direktiv behöver komma från beslutsfattare både nationellt och internationellt för att en förändring ska ske. Dock uppger ingen av respondenterna hur en samverkan praktiskt sett skulle kunna se ut och med vem eller vilka länder en samverkan skulle kunna ta plats. En av respondenterna nämner också hur det behövs en förändring hos andra länder när det gäller värderingar kring människohandel av kvinnor. Det som återigen inte nämns är vilka dessa länder skulle kunna vara. Den postkoloniala feministiska teorin förklarar detta genom att länder i Väst andrafierar övriga världen. Skapandet av "de andra" sker i en jämförelse mellan likheter och skillnader av oss själva och "de andra" (Mattson, 2010). Vilket då skapar en bild av att den samverkan som behövs på global nivå är något som andra länder måste göra för att "vi" (Sverige) redan arbetar med frågan. Detta blir väldigt problematiskt eftersom respondenterna bortser att Sverige är en del av problemet trots att kvinnorna faktiskt förs hit och sedan går emot det respondenterna uppgav om att efterfrågan styr marknaden.

6.2 Metoddiskussion

Studiens insamlade data kunde tematiseras genom tre huvudteman och fem underteman efter de genomförda intervjuerna med respondenterna där intervjuguiden (se bilaga 2) användes. Det som underlättade tematisering var uppbyggnaden på intervjuguiden (se bilaga 2) där vi utgått från frågeställningarna för att respondenterna skulle kunna berätta och reflektera kring deras förståelse av människohandel för sexuella ändamål. Den kvalitativa metodansatsen som användes i studien upplever vi gav mer frihet till respondenterna när de skulle svara på frågorna. Det som var bra med kvalitativa ansatsen var att den både kunde besvara syftet och frågeställningarna genom de semistrukturerade intervjuerna med öppna frågor. Vi kan tänka oss om det fanns mera tid så hade studien kunnat kanske vara ännu mer omfattande och fördjupande. Dock så upplever vi ändå att utifrån studiens sex stycken respondenter kunnat nå en tillräcklig teoretisk mättnad i relation till studiens syfte och frågeställningar. Det som dock går att ställa sig kritisk till är

generaliserbarheten av studien eftersom den har en kvalitativ ansats där fokus ligger på att få en fördjupad förståelse vilket leder till att det är ett mindre urval av respondenter. Detta leder då till att det som framkommit i studien inte går att applicera på alla yrkesverksamma eller hela Sverige.

6.3 Förslag på framtida forskning

Idag finns det mycket forskning och resurser när det kommer till jämställds arbete, inte minst när det gäller våld mot kvinnor och hela metoo-rörelsen, vilket självklart är bra eftersom det är ett område som är väldigt aktuellt idag om vi ser till samhällsutvecklingen. Det vi skulle önska om att det skulle forskas mer om är just människohandel för sexuella ändamål i Sverige och kanske med inriktning på hur efterfrågan styr marknaden och hur det hör samman med globaliseringen som sker idag. När det gäller efterfrågan hoppas vi att ytterligare forskning kring det skulle kunna bidra med att förebygga att människor köper sexuella tjänster för att få ner marknaden.

Referenslista

- Andersson, G., & Swärd, H. (2015). Etiska reflektioner. I. A. Meeuwisse, Swärd, H, Eliasson-Lappalainen & Jacobsson, K (Red.), *Forskningsmetodik för socialvetare* (s. 235-248). Stockholm: Natur & Kultur.
- Ang, I. (2012). Jag är feminist, men... - andra kvinnor och postkolonial feminism. I De los Reyes, P., Ang, Ien, & Blomqvist, Joacim (Red), *Postkolonial feminism* (s.2 11 -25). Hägersten: Tankekraft förlag
- Barner, J., Okech, D., & Camp, M. (2014). Socio-economic inequality, human trafficking, and the global slave trade. *Societies*, 4(2), 148-160.
- Brinkmann, S., & Kvale, S. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga Metoder*. Malmö: Liber AB.
- Burt, I. (2018). Modern-Day Slavery in the US: Human Trafficking and Counselor Awareness. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 1-14.
<https://doi.org/10.1007/s10447-018-9366-7>
- Craig, G. (2017). The UK's modern slavery legislation: An early assessment of progress. *Social Inclusion*, 5(2), 16-27. DOI: 10.17645/si.v5i2.833
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design qualitative, quantitativ & mixed methods approaches*. Thousand Oaks Kalifornien: Sage Publications
- de los Reyes, P., & Mulinari, D. (2005). *Intersektionalitet*. Malmö: Liber AB.
- De los Reyes, P. (2012). Inledning. I De los Reyes, P., Ang, Ien, & Blomqvist, Joacim (Red), *Postkolonial feminism* (s.11 -25). Hägersten: Tankekraft förlag
- De los Reyes, P. (2012). Inledning. I De los Reyes, P., Ang, Ien, & Blomqvist, Joacim (Red), *Postkolonial feminism* (s.161 -173). Hägersten: Tankekraft förlag

Goldenberg, S. M., Krüsi, A., Zhang, E., Chettiar, J., & Shannon, K. (2017). Structural determinants of health among im/migrants in the indoor sex industry: experiences of workers and managers/owners in Metropolitan Vancouver. *PloS one*, *12*(1), e0170642.

Heber, A. (2018) The hunt for an elusive crime – an analysis of Swedish measures to combat sex trafficking. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, *19*:1, 3-21, DOI: [10.1080/14043858.2018.1459359](https://doi.org/10.1080/14043858.2018.1459359)

Institution för språk och folkminnen (2014). *Rasifierad*. Hämtad 2019- 05- 24 från <https://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/nyord/nyord/aktuellt-nyord-2002-2015/2014-05-05-rasifierad.html>

Johansson, A., & Öberg, P. (2015). Biografi-och livsberättelseforskning. I. A. Meeuwisse, Swärd, H, Eliasson-Lappalainen & Jacobsson, K (Red.), *Forskningsmetodik för socialvetare* (s. 73-85). Stockholm: Natur & Kultur.

Khan, K. B., McDonald, H., Baumbusch, J. L., Kirkham, S. R., Tan, E., & Anderson, J. M. (2007, May). Taking up postcolonial feminism in the field: Working through a method. In *Women's Studies International Forum* (Vol. 30, No. 3, pp. 228-242). Pergamon.

Majeed, M. T., & Malik, A. (2017). Selling souls: an empirical analysis of human trafficking and globalization. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences (PJCSS)*, *11*(1), 353-388.

Mattson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete - Teori, reflektion och praxis*. Malmö: Gleerups AB.

McAlpine, A., Hossain, M., & Zimmerman, C. (2016). Sex trafficking and sexual exploitation in settings affected by armed conflicts in Africa, Asia and the Middle East: systematic review. *BMC international health and human rights*, *16*(1), 34.
DOI:10.1186/s12914-016-0107-x

Meriläinen, N., & Vos, M. (2015). Public discourse on human trafficking in international issue arenas. *Societies*, *5*(1), 14-42. doi:10.3390/soc5010014

Mirza, H. S. (2014). Decolonizing higher education: black feminism and the intersectionality of race and gender. *Journal of Feminist Scholarship*, 7(7), 3.

Nationella sekretariatet för genusforskning. (2018). *Postkolonialism*. Göteborg: Göteborgs universitet. Hämtad 2019 - 04 -26 från <https://www.genus.se/ord/postkolonialism/>

Ngwe, J. E., PhD., & Elechi, O. O. (2012). HUMAN TRAFFICKING: THE MODERN DAY SLAVERY OF THE 21ST CENTURY. *African Journal of Criminology and Justice Studies : AJCJS*, 6(1), 103-119. Retrieved from <http://proxybib.miun.se/login?url=https://search.proquest.com/docview/1467253780?accountid=12495>

Rafferty, Y. (2013). International dimensions of discrimination and violence against girls: A human rights perspective. *Journal of International Women's Studies*, 14(1), 1-23.
doi:10.3390/soc4020148

Rasifiering (u.å.) Tredje världen (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2019-05 -24 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/rasifiering>

Rudolph, A., & Schneider, F. (2017). International human trafficking: Measuring clandestinity by the structural equation approach. *Social Inclusion*, 5(2), 39-58.
doi:<http://dx.doi.org/10.17645/si.v5i2.909>

Schneider, F., & Rudolph, A. (2013). *International Human Trafficking: Measuring clandestinity by the structural equation approach* (No. 2013-25). DOI: 10.17645/si.v5i2.909

Schönhöfer, J. (2017). Political determinants of efforts to protect victims of human trafficking. *Crime, Law and Social Change*, 67(2), 153-185.

Socialdepartementet (2018). *Handlingsplan mot prostitution och människohandel Bilaga till regeringsbeslut 2018-02-08 nr II:1*. Stockholm: Socialdepartementet.

SOU 2005: 41. *Bortom Vi och Dom - Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

Tredje världen (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2019-04 -26 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/tredje-v%C3%A4rlden>

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig <https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/>

Wagenaar, H. (2017). Why prostitution policy (usually) fails and what to do about it?. *Social Sciences*, 6(2), 43. DOI:10.3390/socsci6020043

Williamson, S. H. (2017). Globalization as a racial project: Implications for human trafficking. *Journal of International Women's Studies*, 18(2), 74-88.

Bilagor

Bilaga 1

Tack för att du vill medverka i en intervju ett för examensarbetet om *Människohandel av kvinnor för sexuella ändamål!*

Hej!

Vi studerar socionomprogrammet på Mittuniversitet i Östersund och ska genomföra vårt examensarbete. Vår studie syftar till att undersöka hur människohandel med kvinnor för sexuella ändamål förstås av yrkesverksamma. Vi önskar intervjua dig som yrkesverksam som kommer i kontakt med kvinnor i utsatta positioner i samhället för att få din syn och dina erfarenheter på området. Intervjun kommer att ta **ca 30 - 50 minuter** och genomförs via telefon eller Skype på en tid som passar dig bäst.

Vi följer Vetenskapsrådets forskningsetiska riktlinjer vilket innebär att allt deltagande är frivilligt och att du när som helst innan, under och efter intervjun kan avbryta utan att uppge varför och då kommer all information som framkommit tas bort. Du ska också vara informerad om vad det är du har tackat ja till att medverka i. Om något känns otydligt, fråga gärna! Riktlinjerna uppger också att all information och dina personliga uppgifter kommer att avidentifieras och hållas oåtkomligt för utomstående parter. Allt material kommer att hanteras med konfidentialitet och med hänsyn till din integritet och kommer efter studiens genomförande att raderas. Informationen kommer endast att användas för denna studie och inte ges ut till något annat projekt eller studie.

Om du önskar att få den färdiga uppsatsen skickad till dig, skickar vi den mer än gärna till dig! Vi planerar att göra intervjuerna **veckorna 18 och 19**. Om du får något förhinder eller inte önskar längre medverka i studien är du välkommen att kontakta oss via telefon eller mail så snart som möjligt.

Att du är med i studien och delar med dig av dina erfarenheter och reflektioner är avgörande för att vi ska kunna genomföra vår studie. Därför är vi väldigt tacksamma att du deltar! Har du frågor eller funderingar, tveka inte att höra av dig!

Larsa Basman Shanaa
Student
Mail: laba1600@student.miun.se
Mobilnummer: 073 - 087 57 89

Louisa Nilsson
Student
Mail: loni1601@student.miun.se
Mobilnummer: 073 - 065 35 76

Marcus Lauri
Handledare
Mail: marcus.lauri@miun.se

Bilaga 2

Intervjuguide

Vid intervjuens start kommer deltagarna återigen delges informationen som finns i informationsbladet. Detta med grund för att deltagarna ska känna att dom är säkra på bland annat studiens syfte, vilka rättigheter dem som deltagare har och hur hanteringen av insamlad data kommer ske. Informatörerna kommer bli avidentifierade och även verksamhetens geografiska läge.

Förklara hur inspelningen kommer att ske.

Inhämta muntligt samtycke

JA

NEJ

Introduktionsfrågor

1. Vilken verksamhet arbetar du inom?
 - a) Titel?
2. Vad innefattar din tjänst? Beskriv kort.
3. Hur länge har du arbetat med detta?
4. Vilken utbildning har du?

Tema 1. Kunskapsläget?

5. Vad innebär begreppet människohandel för dig?
6. Hur vanligt förekommande är människohandel för sexuella ändamål i Sverige, tror du?
7. Vad tror du är bidragande orsaker för människohandel?
8. Har du kommit i kontakt med människohandel någon gång i ditt arbete?
 - a) Om ja på vilket sätt?
 - b) Skulle du kunna berätta om ett fall där du kommit i kontakt med fenomenet?
9. Hur tror du att människohandel ses av

- a) Yrkesverksamma?
- b) Människor i samhället?
- c) Politiker?

10. Vad upplever du är största hindret för arbetet med människohandel?

11. Vad tror är ett bra sätt att ge stöd till offer?

Tema 2. Människohandel för sexuella ändamål kopplat till kön.

12. Forskning menar på att det är barn, kvinnor och människor i fattigdom som i högst utsträckning blir utsatta för människohandel för sexuella ändamål. Varför tror du att detta är fallet?

13. Forskning säger också att det är i högsta grad kvinnor av utländsk bakgrund som faller offer för människohandel. Varför tror du att det är så?

14. Hur tror du att prostitution påverkas av samhällets syn på kvinnor?

- a) Hur skulle detta kunna påverka att kvinnor inte söker hjälp och stöd från myndigheter?

Tema 3. Problemlösning.

15. Hur tror du människohandel med sexuella ändamål skulle kunna lösas?

- a) Tror du att det är en fråga som ska hanteras på global eller lokal nivå? Eller behöver det finnas en samverkan på båda nivåerna?
- b) Om ja till samverkan, hur skulle detta kunna ske?

16. Hur skulle du vilja att arbetet med människohandel ska utvecklas på din arbetsplats?

Avslutning

17. Något mer du vill tillägga?